

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 22 • год. ХСIII • 27 ноември 2013 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

За тракийския проблем, еврорегионите и отговорността към тракийци...

ДОЦ. Д-Р МАРУСА ЛЮБЧЕВА

В историята си България е имала много събития, които са оставили трайна следа в живота на хората до наши дни. Такъв тип събития се предават по наследство и се превръщат в лична история на всеки от нас. Всеки наследник на тракийски бежанци носи в себе си болката от събитията през 1913 г. и това няма как да бъде забравено. По същия начин въпросът с обезщетенията за имотите на тракийци не може да бъде забутен в неяснота. Многократно поставян и забравян, възобновяван или елиминиран, той продължава да стои и да буди съзнанието на всички, свързани с него. Тракийският въпрос е многоаспектен и достатъчно сложен, за да може да се изясни с едно събитие или най-малко с едно изречение. Тук не става дума за чисто материална компенсация, а за признаване на една неправда, за история.

На 6 ноември в Европейския Парламент в Брюксел се състоя събитие, което беше пряко свързано с този проблем – СТДБ направи конференция в една от залите му. То изведе няколко акцента, с цел да се възобнови дебата по тракийския въпрос в европейските институции. Не е тайна, че след като въпросът за имуществените проблеми на тракийските бежанци залегна в резолюция на Пар-

ламента от 2008 г., от тогава до сега той не намери адекватно продължение, липсва каквото и да било напредък в развитието му и на практика отсъства в диалога между ЕС и Турция. Предельно ясно е, че ако няма познаваемост на даден проблем, то решението му се забавя. Затова и конференцията на 6 ноември беше ориентирана едновременно към уважение на историята и визията за бъдещето на Тракия. Във встъпителните думи на всички участници – от мен самата и г-н Ивайло Калфин като инициатори, до председателя на СТДБ Красимир Премянов, от всички изказали се евродепутати, от всички участващи тракийци и гости в залата, звучеше едно послание – желание за решаване на проблема с тракийските имоти. Събитието включи представяне на две

знакови за тракийци книги – „България в Балканския съюз срещу Османската империя 1912–1913 година“ на акад. Георги Марков и „Разорение на тракийските българи“ на акад. Любомир Милетич. Пред европейска публика бяха представени и идеите на СТДБ за развитие на проекта „Еврорегион Тракия“.

Малко встрани от публичността останаха срещите, които Красимир Премянов и проф. Васил Проданов проведоха в европейските институции – с експерти от Главна дирекция „Разширяване“ на Европейската комисия, където представиха фактите от събитията през 1913 г., както и същността и ангажиментите по изпълнение на Ангорския договор от страна на Турция. Двамата бяха приети от Ханес Свобода – председател на групата на

Тракийци на среща с Ханес Свобода

социалистите и демократите в ЕП, който ги увери в принципните подходи на социалистите при решаването на проблемите на европейските граждани.

Отзивите от събитие-то в социалната мрежа ме удивиха с изкривяването на истината, омаловажаването на инициативата, приравняването ѝ към някакъв териториално-административен контекст и едва ли не квалифицирането ѝ като „продажба на българска територия“, и „предателство“ към България и тракийци. Абстрахирайки се от подобен род нелепи лъжи и източникът, който ги разпространява, нека да обърнем повече внимание на истината. „Еврорегион Тракия“ е проект на СТДБ, който беше представен в публичното пространство през 2006 г. Проектът е разработен върху идеята, подкрепена от Съвета на Европа и съществуваща като практика в ЕС, за създаването на еврорегиони като форма и модел на трансгранично и междурегионално сътрудничество. Идея, свързана с обединяване на човешки и материални ресурси, кооперирането между различни местни и регионални власти в различните държави и региони, и с диалог между граждански структури. Еврорегион не означава откъсване на територия, а европейска форма за междудържавно и междурегионално сътрудничество на основата на тясното взаимодействие между две или три териториални области, разположени в гранични райони на съседни страни.

Продължава на 5-а стр.

Министърът на външните работи Кристиан Вигенин

ЩЕ ПОСТАВЯ ВЪПРОСА ЗА КОМПЕНСИРАНЕТО НА ТРАКИЙЦИ

На стр. 3

ТОДОР КОРУЕВ

„Ние избираме не омразата и конфронтацията, а решаване на общите ни проблеми чрез интеграция“ – заяви председателят на СТДБ Красимир Премянов на конференцията „Помним миналото, създаваме бъдещето с Еврорегион Тракия“, състояла се в Европейския парламент в Брюксел. Там освен най-значителните книги, посветени на стогодишнината от Балканските войни и стогодишнината от разорението на тракийските българи,

верен на консеперативното си мислене, превръща в „дипломатическо-обществено-партийно-държавна инициатива“ за създаване на Еврорегион Тракия в състава на Турция. Дори ни доверява почти на ухо, че Министерският съвет ще се занимае в секретна точка с развитието на проекта. Така истината за Еврорегион Тракия е представена обърната с хастара навън.

Отдавна има Черноморски еврорегион, но това не означава, че Варна е в Румъния, а Констанца – в България. И преди година-

Еврорегион тракия – проект с бъдеще

Тодор Коруюв

бе представена и идеята за Тракия без граници – Еврорегион Тракия. Тази идея напълно отговаря на девиза на тракийци „Не забравяйте, но не отмъщавайте“, на практика това означава да се приложи европейския модел за Тракия, в който живеят различни народности, които могат да си сътрудничат. Но както често става у нас – все се намират умници да разлайват кучета срещу раждането на всяко нещо ново и перспективно. Журналистът Григор Лилев нададе вой: „правителството и коалицията в парламента започнаха да продават България – най-официално“; „те искат Тракия да се отцепи от нея и да се присъедини към Турция...“; „идеята – нов район, отделен от родината ни, който да се ползва с преференции от ЕС за европомощите“; „ще си делием българската територия, за да докопаме част от огромните европейски трансшове за нашите джобове, а българите вятър да ги вее, а по-добре да ги размята по света, че да не ни пречат на сделката с Ердоган.“ Каква продажба на България, каква сделка с Ердоган, какво деление на територии, какви пет лева? Отдавна съм се убедил, че на Григор Лилев му се привиждат навсякъде конспирации, заговори, завери. Но този път каишът на неговото въображение плющи над благородната идея на тракийците, която той,

две имаше атака във вестник „Десант“ срещу „Тракия без граници“, опитаха се да отрекат идеята, която произтича от стратегията на ЕС „Европа на регионите“ още в зародиш – щяла да доведе до отмиране на националната държава. Ще им река: „всуге се морите!“

Проектът за Еврорегион Тракия е разработен още през 2005–2006 г. от експерти на БАН. На стария континент има 60 еврорегиона, България участва в шест от тях заедно със страни от ЕС, но и със страни-нечленки като Сърбия и Македония. Никой не може да ни убеди, че проектът, предложен от СТДБ, е безпочвен – очевидно е, че има много области, в които трите страни от географската област Тракия могат да си сътрудничат – в материалното производство, в инфраструктурата, в горското и водното стопанство, в туризма, в науката и образованието, в проучванията на паметниците на културата, в младежката дейност и още и още.

ЖИВОТЪТ НА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ В КЪРДЖАЛИ

Продължение от миналия брой

ДАНИЕЛА БУРУЛЯНОВА

Той е бил отпуснат със съдействието на Обществото на народите за настаняването на бежанците. Пряко използваните за тази цел средства са около 2 млн. лири стерлинги. През следващата 1927 г. във връзка със заема са създадени околийски комисии за настаняването на бежанците, подчинени на Главната дирекция за настаняването на бежанците в София. Към тези околийски комисии са били сформирани покупателни комисии, които са закупували инвентар и добитък, раздавани на бежанците от околийските комисии. Главната дирекция за настаняване на бежанците със заповед от 12 март 1927 г. категоризира околийските комисии на три категории в зависимост от числеността на настанените бежански семейства. Комисиите с най-голям брой бежански семейства са определени за комисии от първа категория. Към тях се отнасят комисиите в Кошу – Кавак (Крумовград), Кърджали и Ортакой (Ивайловград). Втора категория е комисиите в Мастанли (Момчилград), а комисиите в Егри Деро (Ардино) остава извън посочените в заповедта категории, поради малкия брой на заселилите се там бежанци. Това, което до известна степен облекчава тяхното материално положение, е решаването на въпроса за осигуровката на бежанския добитък и въпроса за пенсиите, които българските емигранти имат да вземат от гръцкото правителство. Според Наредбата за осигуровката на бежанския добитък от 1928 г. бежанският добитък, купен със средства от заема за бежанците, подлежи на задължително осигуряване (застраховане), съгласно чл. 53 от Закона за селскостопанското настаняване на бежанците.

Но години наред след злощастната 1913 г., най-големият проблем за бежанците си остава обстоятелството, че те стоят неоземлени. Бавният и мъчителен процес на оземляване, извършван от държавата, принуждава част от бежанците да прибегнат до частни покупки-продажби на имоти, за да разрешат основния си проблем. Този процес особено се ускорява след получаването на облигациите от ликвидирането на имотите в Западна Тракия. В новоприсоединените земи през 1926 г. и през 1927 г. са били сключени над 200 такива сделки. Извършените сделки

Те са настанени в Източните Родопи след края на Междусъюзническата война през 1913 г.

обаче не са юридически издържани и нямат правна сила. Със специално окръжно на Министерството на държавните имоти е спрял процесът на покупко-продажби на недвижими имоти в новите земи. Много по-късно (през 1941 г.) се приема закон, който урежда въпроса с придобиване на недвижими имоти от страна на бежанците.

Оземляването и одворяването са били основни приоритети за тракийската общност, но не и единствен проблем за тях. Наред с окаяното материално състояние и глада, които съпътстват живота на бежанците, има и документални данни за разпространението на редица тежки заразни заболявания, което продължава и през четиридесетте години на миналия век. Населението е страдало от малария, петнист тиф, туберкулоза. В Крумовградска околия през 1939 г. МВРНЗ – отдел „Обществени грижи“ е раздало срещу труд помощи в натура (пшеница) в размер на 30 000 кг., поради настъпилата суша. По същата причина тогава са били раздадени такива помощи и на останалите околии в Източните Родопи: в Ардинска околия – 30 000 кг., в Ивайловградска околия – 30 000 кг., в Кърджалийска околия – 45 000 кг., в Момчилградска околия – 30 000 кг. За да илюстрирам крещящата бедност на това население ще цитирам част от месечен доклад на общинския кмет в с. Гледка до околийския управител в Момчилград от края на 1938 г.: „Зимата влезе в правата си и всяка полска ра-

бота е спряна. Населението е в очакване да получи обещаната помощ – храна срещу труд. Своевременното получаване на същата ще облекчи много крайно бедственото положение на много семейства и ще спаси от гладна смърт много българи и турци.“ В Крумовградска околия през учебната 1939/1940 г. са функционирали 16 трапезарии в селата и една в града. Тези държавни помощи не променят състоянието, в което се намират бежанците, а облекчават временно положението им. За подобрене на стопанското си и икономическо положение населението прибегва до заеми от Българската земеделска и кооперативна банка (БЗКБ) и от Популярна банка срещу залог на добитък си и тютюневата реколта, която е била особено ценена на международните пазари.

В първите години след настаняването си бежанците създават свои граждански и благотворителни организации – Дружество „Тракия“, Младежко тракийско благотворително дружество „Антим I“, Добруджанско културно – просветно дружество, Македонски дружества „Илинден“ и „Шар“, Женско македонско дружество „Свето Благовещение“, Женско дружество „Утеха“, Дружество на запасните офицери „Одрин“. Част от дейността им била свързана с благотворителни прояви, към които се присъединили и други граждански формирования като клоновете на Българско дружество „Червен Кръст“ и на Съюза за закрила

на децата в България. Голяма е тяхната роля за материалното и духовното оцеляване на населението в този беден и изостанал край на страната през периода 1913–1944 г. Основна движеща сила на Дружество „Червен кръст“ – Момчилград (първото, развило активна дейност в Източните Родопи) е видната тракийка, журналистка и общественичка Мара Михайлова. Отдадена изцяло на делото за спасяване на децата от гладна смърт, при неимоверно трудни условия на работа, през зимите на 1930 и 1932 г. тя обикаля окръга и образува местни Съюзи за закрила на децата и комитети за подпомагане на бедстващите семейства, съдейства за образуване на безплатни трапезарии в Егри – дере (Ардино), Гледка, Джебел, Момчилград, Крумовград, Аврен, Черниччево, Чукурите. В тези трапезарии се хранят близо 2000 деца.

Въпреки крещящата бедност българските заселници в Източните Родопи са намерили сили и средства да създадат свои училища, читалища и християнски храмове още в първите години след пристигането си тук. По този начин те запазват своята етническа и религиозна идентичност, поставени в новите земи в условията на езичници и заселени преимуществено в селски общини, управлявани от турски кметове, много от които не само не знаят писмения български език, но не могат и да говорят български.

Действащи християнски храмове е имало в Ивайло-

вградска околия – около десетина църкви по селата, два манастира и две църкви в самия околийски център. Свои църкви имат също и българите от селата Дарец и Аврен, Крумовградско и от селата Петково и Давидково, Ардинско. Но в по-голямата част от окръга липсвали каквито и да било християнски молитвени домове и настанените бежанци осезателно усещали тяхната липса. Християнско богослужение в Кърджали се отслужва от гарнизонният свещеник Георги Стоянов веднага след обявяването на тази земя за българска. За тази цел християните от Кърджали изграждат свой параклис на мястото, където днес се намира паметника на освободителите в градската градина. През 1928 г. те построяват сегашната сграда на църквата „Св. Георги“ в Кърджали. В периода 1930–1945 г. са изградени повечето от новопостроените църкви в Източните Родопи. Първа сред тях е църквата в с. Джебел. През 1931 г. е построена и църквата-параклис „Архангел Михаил“ в град Ардино с участието на енорийския свещеник на град Кърджали. Църквата „Св. Илия“ в с. Опълченско е построена през 1936. Църквата „Св. Богородица“ в с. Гледка, Момчилградска околия, където по това време са настанени много българи от Западна Тракия, е построена през 1938 г. със средства, доброволно събрани от жителите на селата Гледка, Глухар, Вишеград, Айрово и Веселчани. На 30 октомври 1938 г. се е извършило освещаването на Крумовградската новопостроена църква „Св. Иван Рилски“. Своя църква през периода 1931–1939 г. са построили и християните от Момчилград – църквата „Св. Цар Борис“. Християните от селата Рудина (1944 г.) и Перперек, Кърджалийско, с. Маказа (1939 г.) също са построили свои храмове.

Друга основна причина за това българите-бежанци от Тракия, Македония и Добруджа, да останат на постоянно местожителство там са създадените с много усилия и желание български образователни и културни институти. Това са българските училища, читалища, самодейни групи, които утвърждават българската идентичност на това родо-

любиво население. Наскоро след освобождението на Кърджали и Източно-родопския край от османско робство в градовете и по-големите села се откриват начални и класни училища. През 1915–1916 г. с решение на МНП се открива Държавна смесена прогимназия в Ивайловград, а през 1920 г. и в Крумовград. През 1921 г. се полага началото на Непълна смесена гимназия в Кърджали. От 1922 г. започва масово откриване на начални и основни училища в останалите населени места в окръга. Първото българско училище се открива в град Кърджали на 7 ноември 1913 г. На 21 юни 1938 г. в Държавен вестник – бр. 134 е обявен търг за първия етап на започнатата сграда за гимназия в Кърджали. На 27 ноември 1943 г. учителите и учениците се настаняват в новата сграда. Така кърджалийци отстояват правото си на образование и просвета. Другите два околийски центъра в Източните Родопи, населени с българи-бежанци от Тракия, в които се създават български училища още в първите години след Балканската война са Ортакой (Ивайловград) и Кошу-кавак (Крумовград). За пръв път българско училище в Ортакой се открива през учебната 1913/1914 г. То било начално училище. През 1914 г. по инициативата на майор Расуканов в Крумовград се създава ученолюбиво дружество „Христо Ботев“ с първи председател Вангел Георгиев. Това дружество предлага на малцината българи да си открият свое училище. И така в Крумовград през 1914 г. съществуват две училища – едно турско и едно българско само с начален курс. В началото на 20-те години се разкриват училища и в другите околийски центрове – Ардино и Момчилград, както и в с. Джебел – един от най-големите центрове на тютюнопроизводството, където също се настаняват над 40 семейства на тракийски бежанци. В тези селища по-късно се откриват български училища, тъй като българският елемент там се заселва доста по-късно – през двадесетте години на миналия век. Народното първоначално училище в Ардино съществува от 1921 г. Народното първоначално училище в град Момчилград е открито през учебната 1927/1928 г. с 10 ученика. Думите са недостатъчни, за да се опише с тях една от най-значимите човешки трагедии на XX в. геноцидът над тракийските българи. Но само думите са средството, с което днес можем да си спомним за изминалите събития, да почетем паметта на загиналите и да отдадем заслужена благодарност на всички онези бежанци, придошли като бурно море в Източните Родопи и съградили нашите градове сред нищото, сред руините от войните, и създали ни условия да се чувстваме в тях като истински българи в своята българска земя.

■ Протестен митинг на тракийци срещу Ньойския договор

Министърът на външните работи

КРИСТИАН ВИГЕНИН

– Г-н министър, смята ли нашата дипломация да постави отново въпроса за обезщетяването на наследниците на тракийските бежанци?

– Да, аз даже го поставих при последната ми среща, която всъщност беше и първа, с турския външен министър Давутоглу. Вече имаме ясен механизъм, по който такива нерешени проблеми се решават и това е българо-турската смесена комисия, която предстои да свикаме най-вероятно още преди края на тази година. Тази тема ще стои в дневния ред на нашите отношения. Наистина темата е сложна, ако беше лесна щеше вече да е решена. Но аз като министър имам амбицията да активизирам работата по този въпрос и евентуално в светлината на възобновените преговори за членство на Турция в ЕС, тази тема може да придобие по-голяма тежест. Но важно е да не се отказваме и да продължим да работим по нея, нашите експерти вече подготвят позиция за следващото събиране на тази смесена комисия. И се надявам малко по-малко да я придвижваме напред, защото тя засяга много българи. Няма как една такава тема, при положение че има от наша гледна точка ясни правни основания за нашите претенции, няма как тази тема да бъде изоставена просто така.

– Знаем ли по-точно кога ще се събере комисията?

– Това зависи преди всичко от нас. Ние търсим просто подходящата дата, защото е ред на България да домакинства събирането на комисията. Първоначално имаме намерение да избързаем и да я направим още септември, но по ред съображения решихме да поизчакаме малко с нейното свикване. Но така или иначе няма да се бавим повече и ще се опитаме, както говорихме и с колежата Давутоглу да свикаме заседанието преди края на годината. Но дори да не стане тази година най-късно в началото на следващата комисията ще бъде свикана. Искам да кажа също, че предстои подготовка и провеждане на среща на двете правителства, също с домакинство на България. Поради оставката на предишното правителство, след това и изборите процесът се забавил. По принцип трябваше до края на тази година да стане подобна среща, но ние ще го направим през пролетта на следващата година. Ще подготвим добре това заседание,

но при всички случаи заседанието на смесената комисия ще го предшества така, че ще се опитаме ако е необходимо някои от въпросите от комисията да бъдат „повдигнати“ на ниво правителства. Искам да подчертая, че смисълът на тази смесена комисия е да се опита експертно да подготвя решения, които след това да отиват на политическо ниво за решаване. Не бива тези наследени и сериозни проблеми да влияят пряко върху двустранния политически диалог. Т.е. ще се опитваме на експертно равнище да решаваме голяма част от тези въпроси, защото турската страна също има някои претенции, които за нас са проблематични. Така че експертите ще решават тези въпроси и когато са готови с предложенията, те ще бъдат вече разглеждани на политическото равнище. Има и друга логика – когато видим, че експертите не могат да намерят решение на този проблем и прещенят, че той може да бъде решен само на политическо равнище, той ще бъдат пренесен в комуникациите между министерствата и съответно между двете правителства. Въпросът за обезщетяването на тракийските бежанци на този етап не е въпрос, за който имаме готовност да го поставим на политическо равнище, тъй като имаме разбирането, че все още има много неща за решаване на експертно равнище.

– Възможно ли е в тази експертна група да участва и представител на СТДБ?

– Аз смятам, че това, което можем да направим е да координираме някои неща с тракийските дружества. Ние вече имаме една среща в Министерството на външните работи. Продължаваме и диалога. Всъщност тракийските дружества участват в Обществения съвет към Министерството на външните работи. Формално участие на такъв техен представител в комисията не е възможно, защото все пак там участват хора, които носят определена политическа и професионална отговорност като представители на министерството. Но пак казвам – тези въпроси ние ги координираме с тракийските дружества, обръщаме се за експертиза към тях. И със сигурност те ще бъдат много ценен наш партньор в работата ни по тази тема.

– На каква сума ще възлизат исканията от нас за компенсация?

– За съжаление не мога да

ви отговора на този въпрос. Мисля, че има фиксирана, ориентировъчна сума, която в момента не мога да ви назова. Между другото има и различни мнения, които витаят в обществото. Но тук даже въпросът не е толкова в парите, колкото до принципното решение и от там нататък вече ще се стигне до самите компенсации.

– Какви са претенциите на турската страна?

– Една от тях, например е построяването на язовир на река Тунджа, тъй като тя периодично наводнява земи в Турция. Там също имаме опреде-

лени проблеми да изпълним това искане. Още повече, че ако се строи такъв язовир, той би трябвало да е на българска територия. А това означава да погълне не малко плодородна земя, която наистина ражда много в този район около Елхово. Така че виждате, не е лесно и от едната, и от другата страна. Но според мен интензивният диалог на това равнище, на политическо равнище, между двете външни министерства, а и на правителствено равнище, е възможен. Този формат беше създаден преди нас, но ние го подкрепяме и се надяваме да работи добре. Виждате че и сега възниква нов проблем с нелегалните емигранти.

– Работи ли се вече по този проблем?

– Абсолютно да. Работата започна първо на равнище Министерство на външните работи. Това беше една от причините аз да пътувам за Анкара преди десетина дни, където имах среща с моя колега. Договорихме се да бъде свикана т.нар. Централна смесена комисия по гранични въпроси – един формат, който е възможен на база споразумение, което имаме с Турция от 1967 г. Тази правна база е малко остаряла, по тъй като все още няма споразумение

между ЕС и Турция, това все пак е една добра основа, върху която можем да свикаме тази Централна комисия. На нея ще бъдат поставени една голяма част от тези въпроси, които много български граждани си задават – защо е отслабен контролът, защо се допуска тези хора да минат на българска територия и т.н. Има и няколко конкретни инициативи, по които вече се работи, но свикването на комисията ще ги активизира още повече. Едно споразумение за съвместно наблюдение на границите е договорено и то е в процес на ратификация, има принципна договореност за създаване на контактни групи и от двете страни на границите и евентуално съвместно патрулиране. Това ще позволи по-ефективна охрана на границите.

Има и принципно решение за създаването на трисъстраничен център, с участието на България, Турция и Гърция, който за сега не може да започне да функционира тъй като текат процедури по ратификация. Тези идеи, тези инициативи отнемат време. Нашият проблем е, че изключително рязко нарасна имигрантския натиск над България. Но понеже това не е проблем, който ще изчезне от самосебе си,

нашите оценки са, че той ще остане определен период от време. Затова ние активизираме нашата работа и на най-високо политическо равнище сме готови да го направим с Турция, за да може заедно да се опитаме да намалим този натиск над България и да покажем, че двете страни работят заедно и няма никаква целенасочена турска политика за прехвърляне на част от емигрантите в България, разбирате към ЕС. Самата Турция, в светлината на желанието си за постигане на безвизов режим, няма интерес да показва невъзможност да охранява собствените си граници и да пропуска бежанци към ЕС. Интересът да постигнем добро взаимодействие и контрол над потока към България е общ. Ние предприемаме и някои едностранни действия, като например строежа на тези прегради и съоръжение на турската граница. Има разбиране за това от турска страна. И с Гърция, и особено с Турция, сме активизирали работата и се надявам скоро да имаме резултати.

– Австрия предложи да има квоти на бежанците за всяка европейска страна. Дали ще се приеме подобно предложение?

– Мисля, че няма да има

разбиране. Въпросът с квотите е малко по-сложен. Например в страните, които са крайна точка на тази емиграция, защото огромна част от емигрантите у нас не искат да останат тук, а да отидат в богатата част на Европа. Част от тези страни обаче казват, ние не сме на фронтната линия, но голяма част от тези бежанци всъщност идват по-късно при нас и ако се пресметне на човек от населението, някои от нашите страни има повече емигранти отколкото в Италия и Гърция взети заедно. Да не говорим за България, където числата са сравнително ниски. Ние двустранно поставихме тези въпроси на почти всички страни в ЕС – за помощ и за поемане на част от тези емигранти. Някои от страните вече ни оказват помощ, но по втория въпрос нямаме нито един положителен отговор. Важното все пак е, че като говорим за солидарност, то тя е на лице. ЕК също ще ни отпусне значителни средства, все още не са обявени сумите, но такива средства ще има. Трябва да сме наясно, че България ще поеме своя дял от това бреме и както финансово, така и организационно, така и от гледна точка на бъдещата интеграция една част от тези хора ще останат у нас.

Ще поставя въпроса за компенсирането на тракийци

АРХИВИТЕ РАЗКАЗВАТ

Колкото бежански колиби, толкова и гробове стърчат

СТОЯН РАЙЧЕВСКИ

Трагедията на тракийските бежанци през 1913 г. не свършва само с опожаряването и разоряването на бащините им огнища, с избиванията и насилия над мирното население, извършени по най-варварски и демонстративен начин от башибозука и редовната войска по дадените указания „Калпак да не остане“ в тази южна българска земя. Страданията на оцелелите от кланетата и погромите и успешите да стигнат до българската граница бежанци, продължават и след като са успели да се прехвърлят в пределите на Българската държава. Години е трябвало да изминат, докато те съградят покрив над главата си и да осигурят някакво препитание за изстрадалите си семейства. Мнозина от тях умирали от глад, изтощени и болести, както и от раните и контузиите, получени по време на бягството.

Никой не е изчислил броят на умрелите в резултата на бягството български бежанци, след като са дошли вече на територията на България. Смъртността сред тях е изключително голяма именно поради гореспоменатите фактори. И когато днес се изчисляват жертвите на етническото прочистване над българите

в Тракия през 1913 г., пък и през всички други бежански вълни, трябва да се има предвид и броят на бежанците, загинали по-късно от глада, болестите и мизерията в резултата на извършения над тях погром. Той ги е оставил без дом, без имот и препитание и е направил мнозина от тях сираци или вдовици, заставени да се устройват наново в една разорена от войните и егоизма на съседите тяхна Родина.

Тази печална картина много добре излагат самите бежанци от Дедеагачко и Гюмюрджинско, настанени на голо поле в разни места на Хасковска околия, в едно тяхно изложение до министъра на вътрешните работи в София с дата 2 октомври 1913 г.:

„Уважаеми Господин Министър.

Подписаните бежанци от Дедеагачко и Гюмюрджинско от страна на хилядите наши другари по участ, чест ни е с настоящето да дадем до знанието Ви следующото за положението ни:

Пристигнали в началото на месец юли след дълги скитания из планини и долини, и лишени от каквото и да е имот и средства за живеене, се настанихме в града, селата землището на Хасковска околия, както следва:

1. Между с. Добрич и Хасково – на открито поле 400 семейства.

2. Между с. Клокотница и град Хасково 200 семейства, също на открито поле.

3. Между гара Раковски и гр. Хасково около 200 семейства, също на открито поле.

4. Между с. Татаркьой и гр. Хасково, около 2000 (?) семейства, също на открито поле.

5. В къщи, казарми и училища в града и селата на Хасковска околия.

Плачевно е положението на всички ни, защото средствата, с които разполагаме за живеене са твърде оскъдни, а помощта, която ни се дава от държавата и от други благодетелни дружества – нищожна.

Но грозно зрелище представява това на онези от нас, които сме принудени да прекарваме тежките си дни на открито поле. За последните от нас няма подслон, няма завивка, няма храна и в следствие на лишение, глад и студ, сме осъдени на явна смърт. Всекидневно десетки души умират от нас и наред с броя на построените от нас колиби, вече и толкова гробове стърчат. За нас няма кой да поимсли, няма кой да ни запита за положението, за което естествено ни най-малко не сме ви-

новни.

От хиляди майки и бащи се слушат само гласове на отчаяние и проклетия: защо не са останали в турски и гръцки ръце, да бъдат изклани, та да не гледат, как техните най-малки умират пред очите им, без да могат да им помогнат.

Господине Министре, Помощта, оказана досега на нас е нищожна. Тя се е състояла само от един хляб дневно, а от 12 дни се лишаваме и от нея. Но и да е, тя е капка в

морето. Тя не може да осигури нашия живот, а само служи да продължи с няколко дни или месеци нашето окаяно положение. Ако държавата милее за нас, ако ни счита за полезни бъдещи нейни членове, трябва да ни помогне в това наше критическо положение, трябва да ни осигури съществуването. За нас са нужни къщи, покъщнина, храна и пр., всичко потребно за живот, където и да бъдем, било в родните ни места, гдето всичко е

опожарено и ограбено, било тук в Стара България.

Ето защо, като Ви явяваме горното, молим Ви най-покорно вас, Господине Министре, да благоволите, да разпоредите, да се вземат бързи и рационални мерки, за осигуряване на съществуването ни.

Като вярваме, че молбата ни ще намери отглас и удовлетворение, оставаме с отлично почитание. За всички бежанци от Дедеагачко и Гюмюрджинско: (следват подписи)“.

Сред подписите могат да се разчетат имената: Кирков, Ат. Станилов, Иван Куртев, Васил Костов. Това са утъланомощените от пристигналите през есента на 1913 г. в Хасковска околия бежанци от Дедеагачко и Гюмюрджинско, да изготвят горното писмо, изложение и молба същевременно, в която да изложат окаяно им положение и да призват властите да им окажат някаква материална помощ, без каквато всички са обречени, не по тяхна вина, на сигурна смърт от глад, мизерия и болести.

В село Рудник се надсвирваха най-добрите кавалджии

КАТЯ ДИМИТРОВА

На 12 октомври в с. Рудник, общ. Бургас се проведе IV национален конкурс за надсвирване с кавал „Никола Ганчев“ в чест на известния кавалджия Никола Ганчев – живял в с. Рудник и прославил България по света с медения си кавал. Конкурсът се организира от НЧ „Възраждане – 1927“ – с. Рудник, с подкрепата на Община Бургас и кметството в селото и медийни партньори Радио Бургас и програма „Христо Ботев“ на Българското национално радио. Лауреатите в конкурса бяха записани за фонда на БНР.

Тази година конкурсът имаше и международен характер. В надсвирването участваха музиканти от САЩ – Джон Гибсън и Роби Маршал. Това говори за възраждащата се популярност на кавала – най-старият музикален инструмент в света и така характерен за българската фолклорна музика.

Конкурсът имаше състезателен характер, а участниците бяха разпределени в три възрастови групи. На сцената излязоха индивидуални изпълнители, дуа, триа и групи – кавалджии от Варна, Пловдив, София и САЩ.

Участниците в надсвирването бяха оценявани от Темелко Иванов, Данчо Радулов и председателя на журито Георги Иванов, и тримата ученици на бай Никола Ганчев и негови ревностни последователи. Гостуваха и други бележити кавалджии като Никола Костов, Николай Докторов, Димо Железов. Бяха раздадени много парични награди, грамоти за участие, дипломи и plakети за призовите места, а специалната награда бе музикален инструмент – кавал, изработен и дарен от Радослав Паскалев, който живее в

На IV национален конкурс „Никола Ганчев“ дойдоха дори гости от чужбина

САЩ. Носител на тази специална награда стана Матей Станев на 11 години от ОУ „Антон Страшимиров“ – Варна.

За първа възрастова група журито присъди две първи места – на Радослав Иванов – 12 годишен, ученик в ОУ „Антон Страшимиров“ – Варна, и на Алекс Панайотов на 14 години – НУИ „Добри Христов“ – Варна.

Във втората възрастова група първите места са за Дамян Йорданов на 15 години и Да-

наил Цветков и двамата от Варна и ученици в Националното училище по изкуствата „Добри Христов“. Класирането в третата група оглави Павел Геневски от София.

Бяха раздадени и по две втори места, едно трето място във всяка възрастова група и няколко поощрителни награди. Овациите на публиката обраха изпълненията на група „Варна“ с ръководител Николай Докторов.

Никола Ганчев е един от най-големите ка-

валджии на 20-ти век. Неговият живот обхваща почти цял век – от 1919 г. до 2001 г. Роден е в село Шишманци, до Пловдив, но още като малък семейството му се преселва в село Рудник, Бургаско. Майка му е била народна певица и е знаела, според спомените на бай Кольо „повече от 200 песни и най-обичаше бавните песни за хайдутин“, а чичо му Васил бил кавалджията, който пръв го подтикнал към свиренето.

Първия си кавал получил на 7 години. На 16-годишна възраст необикновеният му талант бил вече признат и бил поканен да направи първите си записи в радиото.

От 1936 г. той е редовен изпълнител в Радио София, редом с най-изявените музиканти и певци тогава. По това време създава първата си народна група – тройка – с гайдар Слави Велев, гъдулар Александър Илиев и Недка Тонева от село Девня, единствената жена по онова време, която свири на кавал.

Цели 30 години бай Кольо е пръв солист в Държавния ансамбъл за народни песни и танци с ръководител Филип Кутев и най-прецизният аккомпанимент на изтъкнати певци като Вълкана Стоянова, Надка Караджова, Комня Стоянова, Бойка Присадова, Янка Танева и други.

Никола Ганчев също е вещ преподавател, предал през годините знанията си на много млади музиканти. През 1961 г. заедно с Михаил Йорданов, Михаил Букурещлиев, Еленчо Недялков и други създават детско-юношеския фолклорен ансамбъл „Изворче“. А големите му и наистина бащински грижи за котленското музикално училище, както и работата му със индивидуални ученици, не прекъсват до последните му дни.

ДЕЙЦИ НА ТРАКИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ

ДИМИТЪР ПОПНИКОЛОВ ЯНЕВ

ПРОФ. Д-Р ИВАН ФИЛЧЕВ

Той е един от революционните дейци с най-продължителен стаж в организираното тракийско движение, преминал през различните етапи на борбата, заемал всички възможни организационни постове. Два фактора дават тласък на неговия обществен-полезен живот. Първо, семейната среда. Баща му, свещеник Никола Янев, е член на революционния комитет в родното му село Карахадър, Лозенградско. Майка му също активно подпомага революционерите и е разкарвана по турски участия и зандани. Най-големият му брат Яни Попов, е известен войвода в Илинденско-Преображенското въстание. Второ, Одринската българска гимназия „Д-р Петър Берон“, в която младият Димитър учи. Посветен в делото на ВМОРО и участник в Керемидчиоглувата афера от 1900 г. той е принуден да емигрира в България. Одринският военен съд го осъжда на доживотен затвор.

Роден е на 7 декември 1880 г. Започва работа в Бургас като учител. По време на Илинденско-Преображенското въстание е пунктов началник на ВМОРО и подпомага въоръжаването на четите, преминаващи границата за Турция. По-късно завършва висше образование в София и в Швейцария, работи като учител в различни градове, но през всичките години милее за тракийската кауза, защитава я с перо и слово неотклонно. По негова инициатива на 14 май 1914 г. в София се създава ново самостоятелно тракийско дружество „Одринска Тракия“, което си поставя за цел да обедини българите-бежанци от Източна Тракия, да работи за тяхното завръщане по родните места, а също да поддържа духовното единство и националната солидарност на българите от свободното отечество и братята, попаднали под турска реокупация. В края на Първата

световна война по инициатива на Димитър Попниколов се провежда събор на 22–24 декември 1918 г. в одринското предградие Караагач, на който присъстват около 30 делегати от всички каази на Одринска Тракия. Съборът е открит с кратко слово на Д. Попниколов, а проф. Димитър Михалчев изнася обстоен доклад за международната обстановка. Д. Попниколов чете реферат за историческите борби и границите на българския етнос в Турция. Избрано е ръководство на тракийската организация с председател проф. Д. Михалчев и подпредседател Д. Попниколов.

През следващите години Попниколов е в челните редици на

тракийските ръководители. От 1921 г. е основател и в продължение на много години редактор на в. „Тракия“, който изиграва изключително важна роля за утвърждаването и развитието на тракийското движение в страната. Вестникът се превръща в ценен информатор, пропагандатор и организатор на всички тракийци, които го очакват и четат с интерес,

а тиражът му надхвърля 7 000 броя.

Високата ерудираност на Д. Попниколов и основното познаване на тракийските проблеми са предпоставка за изпращането му в състава на тракийската делегация в Лозана през 1922–1923 г., за отстояване на българските интереси пред Международната комисия.

През 1925–1927 г. Д. Попниколов е председател на Върховния

изпълнителен комитет на тракийската организация, а през 1927–1931 г. е народен представител от Елховския избирателен район. По-късно е член и на Тракийския научен институт. На всяко поприще той не пропуска да защитава твърдо и убедено справедливата тракийска кауза. Автор е на много статии, студии и отделни книги, сред които се открояват „Одринска Тракия“ и „Преображенското въстание“. По случай неговата 85-годишнина е награден с орден „Кирил и Методий“ първа степен за дългогодишна активна народополезна дейност. Достига почти вековна възраст и умира на 30 март 1978 г.

За тракийския проблем...

Продължение от 1-а стр.

Тези обединения се създават във връзка с конкретни проекти, по които всички участници желаят да използват общи средства.

В момента в Европа действат над 200 евро-региона, създадени през последните 60 години, и това не се възприема като заплаха за територията и суверенитета на нито една държава. Самият договор за функциониране на ЕС не позволява съществуването на каквито и да било териториални претенции между страни-членки. В момента в рамките на ЕС България участва в няколко програми за трансгранично сътрудничество с Турция, Гърция, Сърбия, и Румъния. Те обаче имат ограничен трансграничен обхват, т.е. допустими области за участие на всяка страна,

които не включват цялата територия на българската част от Тракия.

По линия на еврорегионите, с участието на България са инициирани 11 евро-региона с всички съседни страни, като например евро-регион „Черно море“, за който вече има подписан меморандум. „Еврорегион Тракия“ би обхванал цялата територия на Тракия и именно това е идеята – разширяване и целево засилване на сътрудничеството между жителите на региона. Никой по никакъв начин не свързва „Еврорегион Тракия“ с каквито и да е било административни деления, разделения, обособяване на нови територии. Напротив, използвайки символичното „Тракия без граници“, се цели създаването на възможности за съвместно решаване на много нововъзникнали и

наследени проблеми от инфраструктурен, социален, икономически, екологичен и културен характер.

Експонирането на страховете, че някой иска да предава или продава България, може да работи удобно за определени кръгове, политически сили или други заинтересовани лица, но то няма нищо общо нито с идеята на организаторите на събитието на 6 ноември, нито с проекта на СТДБ „Еврорегион Тракия“. Няма и намерение за прехвърляне на въпроса с тракийските имоти към „Еврорегион Тракия“ или решаване на имуществения въпрос посредством откъсването на територии от България. Изумена съм от първосигналните реакции на някакъв псевдонационализъм, защото всъщност няма опасност, от която да се защитаваме.

Търсенето на виновни не е нито на точното място, нито в точното време. Събрахме се заедно в името на една идея, което има своя реален смисъл. Това не е достатъчно, защото основната работа по решаване на въпроса с тракийските имоти е национална отговорност и ангажимент. Европейското измерение, което се опитваме да създадем, е само помощно средство.

Не е тайна обаче, че националистическите партии се развиват доста бързо и набират скорост в европейски мащаб. Заиграването със страховете на хората – че се губи национална идентичност, суверенитет и приоритети – е много сериозно и опасно. Играта със страха на хората, че изконната, родната им земя ще бъде продадена, ги отклонява от „винов-

ните“ и ги насочва към онези, които „защитават“ техните интереси. Но това е псевдозащита, защото такава опасност няма. Когато се представи като такава, може да породи определени тенденции, вероятно във връзка с предстоящите европейски избори. Като „заплаха“ се използва съседна страна, към която имаме особено отношение поради исторически наслоения, минало, стереотипи, които не са преодоляни. Всичко това подклажда подкрепата точно за тези псевдонационалистически партии и организации, и повишава влиянието им. И вероятно това е целта. Но истината е съвсем друга. Като един от инициаторите на събитието вярвам, че хората все пак няма да се подведат под фалшивите заплахи, и ще видят кой всъщност работи за интересите на страната.

ИВАН ТРИНГОВ

Среща, посветена на 100 г. от разорението и погрома над тракийските българи организира ТД в Момчилград. В памет на жертвите бяха поднесени венци и цветя пред костницата – мавзолей на героите от Балканските войни и паметника на Капитан Петко Войвода.

В клуб „Тракия“ заместник председателят на тракийското дружество инж. Гинчо Колев откри срещата-възпоменание и представи гостите. Инж. Яни Янев – зам.-председател на СТДБ и председател на ТД „Д.Маджаров“ Кърджали връчи на Величко Кутелов високото отличие на СТДБ – Златен медал „Капитан Петко Войвода“. Наградата бе за дългогодишната му всеотдайна дейност като председател на ТД Момчилград в защита на тракийската кауза и във връзка с 80-та му годишнина. Поздравителен адрес от РС на СТДБ и ТД към юбиляра бе прочетен от секретаря Иван Трингов. С почетни грамоти от РС за активна дейност и кръгли годишнини бяха отличени тракийците: Кръстина Бозукова, Димитър Карамитрев и

Среща възпоменание в Момчилград

Георги Маргаритов.

С кратко експозе Г.Колев припомни на присъстващите трагичните събития през

1913г., за огромните жертви и загуби на тракийските бежанци. Поемата „Сила“ от Ивайло Балабанов, изпълнена от Иван Андонов, разчувства потомците на бежанците.

Председателят на дружеството – Генчо Кутелов проследи по карта „Кървавият път“ на несретниците от Дедагач до с. Ятаджик (Маджарово). Райна Ангелова, потомка на фамилия Мурджеви от с. Манастир, дала седем жертви край с. Аврен, прочете разказа на баба и дядо ѝ за жестокостите на башибозука.

От наградените В. Кутелов благодари за признанието, след

което сподели спомени на свои близки от героичното село Сачанли. Днес от най-голямото село са останали само руини. Женската група за автентичен тракийско – родопски фолклор поднесе китка песни от Беломорието, а солистката Кера Станкова изпя прочувствено „Прочу се село Сачанли“. Жени с носии и обредни хлябове с пет запалени свещи, символизиращи пет вековното робство приканяха присъстващите в едноминутно мълчание да почетат паметта на жертвите. След това ритуално хлябът бе раздаден, а глътката червено вино, прелята за душите на загиналите бе знак, че и след 100 г. те не са забравени от потомците. Аранжирани за срещата табла с копия на автентични снимки „100 г. от трагедията на тракийци“ и „...Когато фотоархивите говорят... историческата истина не мълчи!“ както и от прояви на дружеството, посветени на тези годишнини, бяха още едно потвърждение в тази насока.

Дебатът във Великобритания продължава

Камерън под натиск да удължи ограниченията за българи и румънци

Премиерът на Великобритания Дейвид Камерън бе поставен под натиск да задържи българските и румънските мигранти за още пет години във Великобритания, пише британският вестник „Дейли стар“, цитиран от БТА.

„Депутати от Консервативната партия искат предприемането на спешни стъпки, за да не могат действащите ограничения, които не им позволяват да влизат във Великобритания (всъщност, не им позволява да работят без ограничения – бел. ред.), да отпадат през януари“, посочва изданието.

Представители на торите искат границите да останат затворени до 2018 година.

„Неофициалната прогноза означава през следващите пет години тук да дойдат четвърт милион души“, заявява депутатът от консерваторите Найджъл Милс.

По думите му имало основателна загриженост за възможния ефект върху социалната система на Великобритания, както и за броя работни места, които ще заемат.

Около 50 депутати от торите подкрепят кампанията на Милс за запазване на забраната, като се внесат поправки в правителствения законопроект за имиграцията.

Говорител на вътрешното министерство на Обединеното кралство обаче заявява, че правителството е удължило преходния контрол до максималния срок, който е 31 декември. По думите му нямало как този срок да бъде удължен.

Британски министър: Няма да има масов приток на румънци и българи

Няма да има масова имиграция на румънци и българи във Великобритания, след като от 1 януари паднат ограниченията пред тях за навлизане в британския трудов пазар, заявява държавният министър по въпросите на имиграцията Марк Харпър, цитиран от „Гардиън“.

Според вестника това е първата официална оценка за очаквания приток към Обединеното кралство на граждани от двете най-нови членки на ЕС. По думите на министъра

този път ситуацията ще бъде различна в сравнение с тази отпреди десет години, когато десетки хиляди граждани на Полша заляха британския трудов пазар.

Държавният министър във вътрешното министерство, отговарящ за имиграцията, заяви, че правителството не е наясно с размера на предстоящата имиграция на българи и румънци, но предположи, че мнозинството от тях ще предпочетат Германия, Италия или Испания вместо да отидат във Великобритания.

Марк Харпър отхвърли настояванията на десницата в Консервативната партия за удължаване на седемгодишния „временен контрол“ върху

достъпа на румънци и българи. На пресконференцията си в сградата на вътрешното министерство той подчерта, че „това просто е юридически невъзможно“ заради законодателството на ЕС.

Министърът добави, че би било голяма спекулация да се предрича броят на новите пришелци от двете източно-

европейски държави. Харпър припомни, че миналата седмица бившият вътрешен министър Джек Стро призна, че през 2004 г. е била допусната огромна грешка. Прогнозите са били за 15 хиляди поляци и други източноевропейци, които да се насочат към Великобритания, а те са се оказали много повече

Англия разследва хиляди български студенти, които искат стипендии

Британските власти ще разследват увеличаващите се български и румънски студенти, които кандидатстват за стипендии за обучение в Англия.

От 2011 г. насам те са се удвоили – от 13 000 на около 30 000. Министрите са призовали за по-стриктни проверки на хората, подаващи молбите за стипендии. Те се опасяват, че кандидатите може и да не отговарят на необходимите изисквания, пише британският в. „Дейли мейл“.

В страната все повече колежи са изправени пред финансова криза след голям приток на студенти. Ресорният министър Дейвид Уилът съобщи, че правителството е било принудено да спре някои частни колежи да приемат още студенти.

Според сегашните правила гражданите на страните от ЕС могат да кандидатстват за заеми, за да покриват разходите си за обучение в Англия. Но само европейски граждани,

които са живели във Великобритания три години, могат да кандидатстват, за да получат студентски стипендии.

Във ведомството на Уилът се зараждат съмнения, че ограниченията на пазара на труда за румънци и българи принуждават много студенти от тези страни да кандидатстват за стипендии, въпреки че не отговарят на изискванията, просто защото не могат да финансират обучението си чрез работа.

В НАВЕЧЕРИЕТО НА ИЗБОРИТЕ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

Възход на националистите и крайнодесните в Европа

Около половин година преди следващите избори за Европейския парламент в целия Европейски съюз са наблюдава мощно активизиране и повишаване на популярността на националистически партии с популистски, антиевропейски и дори открито нацистки и фашистки възгледи и програми. На тази тревожна тенденция тези дни в два авторски аналитични текста обръща внимание британският вестник „Гардиън“.

Непосредственият повод за тях стана обявяният миналата седмица от шест европейски крайнодесни партии съюз преди евроизборите през май 2014 г., който щял да се разширява, за да върне Европа „обратно на правия път“. „След като омаловажиха фашистките си симпатии, крайнодесните отново излизат на политическата сцена след ПР-подмладяване. Време е те да бъдат спрени“, поше по този повод Джон Палмър.

Откакто през 2007 г. се стигна до световна банкова криза коментатори от целия политически спектър уверено предсказваха не само колапс на еврото, но също така, че рано или късно Европейският съюз ще разпадне под влияние на вътрешни сили. Нищо от това не се случи. Но европейският проект,

започнал след опустошенията на Втората световна война, е изправен пред най-сериозната заплаха в историята си, пише авторът в публикацията, цитирана от БТА. Тази заплаха, продължава той, сразяващо се очерта с появата на паневропейски съюз на крайнодесните партии, воден от френския Национален фронт и от холандската Партия на свободата, оглавявана от Герт Вилдерс, които обещава да посекат „чудовището в Брюксел“.

Разбира се, нарастващата подкрепа за крайнодесните, антиевропейски, антиимигрантски партии се подхранва от най-тежката световна рецесия поне от 30-те години насам – масова безработица, спадане на жизнения равнище

– влошена от манията на европейските лидери да налагат икономии, които са в тяхна вреда.

Партии, които се криеха в сенките, омаловажавайки симпатиите си към нацизма и фашизма, отново излизат на политическата сцена след подмладяващ пиар лифтинг. Марин Льо Пен, лидерът на френския Национален фронт, омаловажава антисемитските прояви на своята партия. Холандският крайнодесен лидер тръгна по малко по-различен път, като играе със страха и неприязънта не към евреите, а към имигрантите мюсюлмани. Също като Льо Пен Вилдерс набляга на твърдението, че ЕС представлява космополитна заплаха за националната идентичност.

Пригласят им и други, сред тях са Датската народна партия, партията „Финландците“ и белгийската „Фламандски интерес“ (Влаамс Беланг).

Засега френските и холандските популисти внимателно спазват дистанция от открито неонацистките партии като гръцката „Златна зора“, чиито паравоенно формирования Sturmabteilung (Штурмови отряди) тероризират бежанци и имигранти, и от арогантната унгарска партия „Йоббик“, взела на прицел ромското малцинство.

Според някои социологически проучвания крайнодесните може да получат до една трета от местата в Европейския парламент на изборите през май. Това все още дава повече места на центристките партии – християндемократи, социалдемократи и либерали. Но за да може да се постигне стабилно мнозинство в Европейския парламент, всички тези партии може да бъдат принудени да се сближат повече, отколкото е добре за демокрацията.

Подобна ситуация ще започне тревожно да прилича на 1936 година, когато центърът и левицата – особено във Франция – временно спряха устрема към фашизъм, но създадоха неефективна и безпринципна коалиция. Разпадането ѝ в навечерието на Втората све-

товна война ускори идването на власт на режима на нацисткия колаборационист Филип Петен. Историята обикновено не се повтаря автоматично, но би било глупаво да поемаме този риск, коментира Джон Палмър в „Гардиън“.

По-обезпокоителни от засилването на крайната десница са нагаждаческите жестове към расистите и антиимигрантите, които в момента правят предимно консервативни и дори либералдемократични политици, както и някои от новите идеологии на „сините лейбъристи“. Предупрежденията от хора като Дейвид Блънкет, че неприязънта към имигрантите от ромски произход може да доведе до народен „възрив“, напомня за реториката на Инок Пауъл.

Противоотровата за крайнодесните изисква европейската левица ясно да заяви, че има и се опитва да постигне пълна алтернатива на икономическата стагнация, постоянно нарастващата пропаст в доходите и богатството и деградацията на нашите социални стандарти, граждански свободи и демократични права. Но за тази алтернатива трябва да се борим както на европейско, така и на национално и местно равнище и тя ще изисква повече, а не по-малко европейска интеграция.

■ Марин Льо Пен и Герт Вилдерс

ГЕОРГИ РУСЕВ

В Ямбол се проведе VI Тракийски хоров фестивал, организиран от Народно читалище „Тракийска лира 2012“. Научно-техническите съюзи и дружество „Тракия“ в града. Водеща бе актрисата и хористка Полина Стоянова. През първия ден на сцената се извиха фолклорни състави от региона – детският хор „Проф. Г. Димитров“ – Ямбол с диригенти Стефка и Весела Пастърмаджиеви, смесеният народен хор към читалище „Н.И. Вапцаров“ – с. Генерал Инзово, ръководен от Маринка Василева, женският народен хор към читалище „Просвета“ – Чарган, с ръководител Белка Събева, женският хор „Тракия“ с ръководител Васил Хлеббаров. Следващият ден бе отреден за класическите произведения. Концертът бе открит от дамски хор „Проф. Г. Димитров“. Под клавириния съпровод на Радосвета Хъркова хористите изпълниха „Юбилате Део“ на Марк Петерсон, „Слана падна, Гане“ от Петко Стайнов, „Баркарола“ из операта „Хофманови приказки“ от Офенбах. Участието на дамския хор завърши с „Този прекрасен свят“ със солист Денис Бояджиев. След това на сцената излязоха детски хор „Хорал“ към Кате-

Ямбол събра хорове на Тракийски фестивал

Двудневната програма включваше фолклорен и класически концерт

дрален храм „Св. Успение Богородично“ – Варна с диригент Веселина Симеонова. Певците от морския град се представиха със седем изпълнения – „Чистая Дево, радуйся“ – молитва на Св. Нектарий Егински към Богородица, „Деца на Орфея“ от Петър Лъондев и Ангелина Жекова, „Все-

лена“ от Петър Лъондев и Д. Димитрова и солист на флейта Лора Стоянова, „Верблюди“ от Евгений Ключев, „Скерцо“ от Ключев (Лора Стоянова свири на флейта), „Молитва“ от Любомир Денев и Димитър Спасов и „Незабравки“ от Зорница Кожухарова. Хор „Балкански“ от Нова Загора

с диригент Младен Станев изпълни „Va, pensiero“ от Верди, „Sanctus“ от Габриел Форе, „Conquest Of The Paradise“ на Вангелис и българските „Седенкарска песен“ от Константин Илиев и „Ръченица“ от Добри Христов.

Концертът завърши с програмата на пловдивския дамски хор „Тримонциум“ с диригент Ваня Атанасова и изпълнения на „Химн на Пловдив“ от Георги Славчев, „Regina caeli“ от Рамиро Реал, „Hushabye Mountain“ от Ричард Шърман, „Брала мома ружа цвете“ на Стефан Мутафчиев и „African Alleluia“ от Джей Алхаус. Всички участници получиха плакет и диплом от организаторите. Изпълненията на хоровите формации ще бъдат излъчени по програма „Христо Ботев“ на БНР.

Председателят на Тракийското дружество в Ямбол Михаил Вълков връчва дипломи на участниците

Председателката на тракийското дружество в Русе Геновева Божкова поздрави Негово светейшество патриарх Неофит по случай рождения му ден. До избирането му за патриарх и Софийски митрополит на 24 февруари 2013 г. той беше Русенски митрополит и член на местното тракийско дружество.

Обмяна на опит

ИВАН АНДОНОВ

По инициатива на РС на СТДБ, ТД „Д.Маджаров“ и читалище „Тракия“ – Кърджали активисти на тракийските дружества от Кърджали, Момчилград и с.Кирково посетиха историческите за българите светини – Бачковският манастир и Асеновата крепост. Тези християнски центрове са били светилниците, които са поддържали огъня и давали сила на народа ни, за да може духовността и българщината да устоят на бурите през вековете.

По късно в ОДК Асеновград се проведе среща за обмяна на опит между ръководителите на ТД от обл.Кърджали и Асеновград. На нея бе договорено творчески състави от обл. Кърджали да посетят Асеновград и участват в концертната програма в чест на Денят на Тракия. Прекрасните изпълнения на певци и инструменталисти, подсказаха за сетен път големите възможности на домакините и оставиха приятни впечатления от срещата.

Свиква се Върховния комитет на СТДБ

На основание чл.6,ал.7 от Устава на СТДБ и ЗЮЛНИЦ, Централното ръководство на Сдружението свиква заседание на Върховния комитет на СТДБ на 11.01.2014г. в гр.София, ул.”Стефан Караджа”7А от 10.30 часа при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет за дейността на СТДБ през 2013 година;
2. Финансов отчет на СТДБ за 2013 година;
3. Приемане на План-програма за работата на СТДБ през 2014 година;
4. Приемане на бюджет на СТДБ за 2014 година;
5. Допълване състава на Върховния комитет и Централното ръководство на СТДБ;
6. Разни.

Абонамент 2014 г.

Отново дойде време за абониране. Абонаментът за новата 2014 г. може да бъде извършен в най-близкия клон на „Български пощи“, в редакцията на в. „Тракия“ и при отговорниците, определени във всяко дружество. Най-добрият начин обаче си остава абонирането вътре в дружеството, тъй като тогава по-голяма част от сумата остава в СТДБ.

И през следващата 2014 г. цената на в. „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9,60 лв., за половин година е 4,80 лв, а за тримесечие – 2,40 лв. Сумите не са големи и са по-добри от повечето тракийци.

Най-късно до 10 декември отговорниците трябва да изпратят до редакцията списък с трите имена, адреса и срока, за който са абонаментите. Събраните суми трябва да бъдат изпратени в СТДБ, който ще се разплаща с разпространителите.

Ако искате да научавате навреме за събитията в съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разказвате за мероприятията, които сте организирали в своето дружество, трябва да направите абонамента си навреме.

В памет на Иван Орманджиев

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

На 28 октомври софийското дружество „Тракия“ отбеляза 50 годишнината от кончината на дългогодишния тракийски деец, забележителния учен – историк, летописец на Инденско-Преображенското въстание в Странджа Иван Панделиев Орманджиев.

Слово за живота и дейността на този виден родолюбец изнесе проф. Иван Филчев. Той подчерта, че делото на Иван Орманджиев може да се сравни с това на проф. Димитър Михалчев и Димитър Попниколов. Роден е в Лозенград на 1891 г. След завършване на Одринската гимназия дълги години учителства из цяла Тракия, като започва в с.Гутутка (Ивайловградско) и преминава през Ксанти, Райково, Одрин, Карнобат, Лозенград, Бургас и завършва в Първа мъжка гимназия в София. На 14 събор (конгрес) на Тракийската организация през 1929 г. е избран за член на ръководството и секретар на Комитета за свободата на Тракия,

а през 1932 г. става председател на организацията. Освен добър организатор, той е и бележит учен-изследовател. След забраната на Тракийската организация през 1934 г. става и един от инициаторите за създаването на Тракийския научен институт и е негов секретар по време на председателстването на Христо Караманджуков.

От 1924 г. Иван Орманджиев провежда голяма научно-изследователска работа. Събира материали и анкетира участници в Илинденско-Преображенското въстание. Подготвя за издаване поредица от книги, част от които успява да издаде. През 1929 г. издава първата книга за Георги Кондолов. До 1945 г. излизат още три книги от поредицата „Приноси към историята на въстаническото движение в Тракия 1895–1903 год.“, съдържаща спомени на участници във въстанието. В Народната библиотека „Св.св.Кирил и Методи“ се пазят ръкописите на още 9 негови неиздадени книги. Иван Орманджиев успява да издаде и Сборник за

Одринската мъжка гимназия.

Присъстващите изслушаха с интерес спомени на членове на дружеството за този достоен тракиец. Надежда Недкова сподели за познанството си с Иван Орманджиев от срещите в семейството на нейния дядо – Михаил Герджиков, с когото те са били съратници и приятели. „Изключително скромен човек, задълбочен изследовател, верен на своите убеждения, убеден в това, което прави цял живот“ – подчерта с възмущение, като допълни, че в периода 1947–48 г. той е публикувал материали във в.„Тракия“ под името Иван Горев.

Проф. Георги Хаджиев разказа за впечатленията си от Иван Орманджиев като изключително principen човек от участието му в Младешкото тракийско дружество през 50-те и 60-те години. За него Иван Орманджиев е пример за скромност, вяност и убеденост в принципите си, недопускащ никакви материални или духовни компромиси в своя живот и дейност.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Коруюв; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА;
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ЗЛАТКО ПОПЧЕВ

Родът Попчеви е стар български род, населявал Западна Тракия.

В най-рано срещаните документи първото селище за местоживее на рода е записано Янъ-Оренъ, с произношение Янорен. Най-употребявано наименование е последното – Янурен, което използваме и ние. Административно селото се намира в нахия Голям Дервент, кааза-Софлу, санджак Дедеагач, Одрински вилает. Големината на селото през 1830 г. е 210 къщи с 1100 жители, през 1878 г. – 350 къщи с 1500 жители, през 1912 г. 120 къщи с 550 жители и през 1920 г. – 85 къщи с 450 жители. След тази година селото е напълно обезбългарено.

То е разположено на източния скат на Югоизточните Родопи, на равно място с лек наклон на изток, с надморска височина 250 м. Селото се намира на 8,9 км западно от Софлу. То съществува в границите на родината си България до април 1920 г., когато съгласно конференцията в Сан Ремо, Западна Тракия се предоставя на Гърция. Тогава става и пълното разорение на българското селище. Така селото остава на 16-17 км на юг от сегашната ни граница в гръцка територия.

Най-далечният известен родственик на рода Попчеви е баба Стана. Нейната родена година, която е ориентировъчно 1760, се счита за началото на големия род Попчеви. Данни за името на нейния съпруг до нас не са достигнали. Знае се това, че през свободното си време е свирел на гъдулка и е починал много млад. Баба Стана е много грижовна майка. На нейните ръце остава изхранването на цялото семейство, а то не е малко. Независимо от трудностите тя намира време и да пее. Песента е в нейната кръв. Пее и тогава, когато работата ѝ е най-тежка. Нейната песен е желана не само от семейството ѝ, но и от цялото село. Това я издига и до една от най-уважаваните певици на селото и в нахията. В уютния ѝ дом растат и се възпитават нейните деца. Броят и имената им не е известен, но се знае, че най-малкото дете е Киро.

След неговата женитба за Неделя той остава да живее в своя бащин дом, при своята майка. Любовта на младите в дома е възнаградена с раждането на пет деца-три момчета и две момичета. Поради това, че Неделя е ангажирана в отглеждането на децата, тя много рядко отива на работа

Фамилията дошла
заради хубавия глас

Църквата в Гианули

Род Попчеви през вековете

в полето. Така в изхранването на семейството цялата тежест пада върху Киро. Семейството има няколко ниви, в които основно се сее царевица, картофи, тютюн, памук и малко пшеница. Имат и малка зеленчукова градина, която поливат от собствен кладенец. Покрай нея растат плодни дръвчета – ябълки, круши и сливи. Отглеждат и два, три декара лозе, от което произвеждат маджун, сушено грозде, вино и ракия.

Трудно се изхранва и отглежда седемчленното семейство. Основната трудност идва от това, че почвата е слабо плодородна и земеделието не е в състояние да задоволи основните им потребности.

Това налага Киро да напусне селото и да отиде да обработва земята на богати турци в селата Бидикли и Чекърджи. През землището на тези села

тече река Марица. Земята е много плодородна – наносна, тъй като често при дъжд реката излиза от коритото си. Там Киро става чирак, като поема цялата полска работа на турския богаташ. При най-трудомките дейности, като копане и прибиране на реколтата, на помощ идва и жена му, водейки със себе си и децата, като по-големите от 8 г. се включват наравно с тях в работата.

По традиция или по наследство може би, всеки, който се ражда в тази къща, е пословично трудолюбив и с дарба да пее. Така например най-големият син на Киро – Станко, 8 годишен става козар на селото, а Георги и Петър също така от детска възраст се залавят за работа.

Георги започва като чирак при темен съсед майстор по ковачество и бакърджийство, но не му потръгва и след няколко години се отказва, като започва да помага в бащината си дейност. Петър става клисар в черквата „Св. Георги“. Продава свещи и бие камбаната, като се грижи и за църковното стопанство. През малкото свободно време, което му остава, той е на бащината нива или при бубите. Така тримата сина, кой с каквото може, помага за издръжката на семейството.

Георги и Петър са много музикални. Няма в селото празненство, на което двамата братя да не са основните изпълнители. Георги свири майсторски на гъдулка, а Петър – пее. Всички песни, които знае баба им Стана, са заучени от нейните двама внуци.

Черквата се обслужва от трима свещеници. Най-възрастният от тях почива. Останалите не са желали да пеят на два гласа. Те са чували как Петър пее черковните песни и го поканват да им приглася. Петър се съгласява. Когато пеели той заставал зад плюшеното перде, за да не се вижда, защото пеел с домашните си дрехи, а не облечен както другите двама. Това продължило повече от 15–20 години. Така на Петър започнали да казват в самото начало – „Малкото

Авторът на родовата хроника

попче“, а по-късно – Петър Попчево.

Знае се, че Петър е приел прякора още много млад, преди да се ожени. Предполага се, че той му е даден около 1840–1845 г. Този прякор постепенно става прякор на

цялото му семейство – на неговите братя и сестри. Те с желание и гордост приели прякора на брат си, тъй като да бъдеш поп, това е било трудно и недостижимо. Това е било гордост за тях. Поповите, заедно с учителите, са най-уважаваните хора в селото. За такива ги определят и техните съселяни. Те и преди да бъде поканен Петър да пее в църквата, са проявявали към семейството високо уважение. Тяхното трудолюбие и благ характер се ценели високо, а сега, когато към имената им поставят дадения на Петър прякор, авторитетът на Попчовите става още по-голям.

С настъпването на новия двадесети век, писмено фамилията започва да се записва Попчеви, но продължава говоримо да бъде Попчовите. Тази употреба се среща и сега от възрастните хора на с. Светлен, община Попово, област Търговище, където е живял и живее част от рода.

Можем със задоволство да изразим това, че сме успели да запазим преданието и тълкуването на фамилията – прякор в своята автентичност.

Публикуваме част от родовата хроника със съкращения.

Чешма в Каяджик

Кафенето в Янурен